

Ђорђе В. Шуњеварић²

АНТРОПОНИМИЈА ПРИПОВЕДАКА ЛАЗЕ К. ЛАЗАРЕВИЋА³

Апстракт. У раду су анализирани антропонимијске јединице које се јављају у приповеткама Лазе К. Лазаревића. Истраживани корпус обухвата сто антропонима који су разврстани у четири групе: имена, хипокористици, надимци и презимена. Циљ овог истраживања је уочавање њиховог порекла, значења и структуре. Најбројнија су имена, док су надимци најмање заступљени. Именима је проучавано порекло, чиме се показује невелико присуство имена словенског порекла у обрађеном извору и знатан несловенски утицај на српску антропонимију. Хришћанска имена (имена хришћанских светитеља) доминирају у свим Лазаревићевим приповеткама (*Иван, Никола; Марија*). Словенским и хибридни (имају неки словенски формант) именима анализирано је значење, као и структура. Сви хипокористици добијени су скраћивањем пуног имена (*Јоца* < *Јован*), а присутан је и изванредан број надимака (*Приклапало* 'причалица'). Учесталост мушких ликова у приповеткама условила је и учесталост мушких имена, хипокористика и надимака у анализираном корпусу. Презимена су подвргнута детаљнијој анализи посматрањем њихових основа и структура. За своју основу презимена углавном узимају неки антропоним, а у саставу имају и очекивани завршетак *-ић* (*Исаковић*). Анализа целокупне грађе показује богату антропонимију западне Србије крајем 19. века.

Кључне речи: антропонимија, лексичка семантика, структура, Лаза К. Лазаревић

² djsunjevaric@gmail.com

³ Рад је настао под менторством др Татјане Трајковић као предиспитна активност на изборном предмету Српска антропонимија, који се слуша у четвртој семестру ОАС србистике.

Увод

Српска антропонимија бави се именима људи са простора наше земље и омогућава нам да се ближе упознамо са природом тих имена, њиховим пореклом и значењем. Ова област није хомогена, јер су неоспорни утицаји друштвених кретања, мешања различитих народа и других деловања, па отуда у нашој антропонимији сусрећемо и велики број имена страног порекла или страних корена. Како истиче Милица Грковић, „крупне политичке, друштвено-економске и културне промене [...] праћене су и променама личних имена, које су биле одраз поменутих промена, прилика и услова” (1983: 211). Ова ауторка посебну пажњу посвећује промени српског ономастикона у периоду након Другог светског рата.

Као извор за проучавање српских антропонима узето је девет приповедака познатог српског реалистичког писца Лазе К. Лазаревића. Приповетке су написане у другој половини 19. века и представљају живот и обичаје српског народа са терена западне Србије, одакле и сам писац води порекло. Као припадник те друштвене средине, Лазаревић је неоспорно одлично познавао људе свога поднебља и запажао њихова имена. Од његових девет приповедака једино аутобиографска приповетка *Швабица*, коју је Лазаревић оставио у рукопису, нема за предмет живот српске друштвене заједнице из области западне Србије. Претпостављамо да ће се у Лазином приповедачком делу пронаћи знатан број домаћих имена која су била карактеристична на том простору у време његовог плодотворног стварања. Циљ овога рада је упознавање са пореклом, значењем и структуром имена коришћених у приповеткама нашег познатог писца епохе реализма.

Различитим видовима ословљавања у књижевним делима бавили су се и други проучаваоци (ЈАНИЋ, 2010;

МАРКОВИЋ, 2015). У зависности од околности у одређеном књижевном делу, јунак некога може ословити надимком, хипокористиком, личним именом или пуним личним именом и презименом. Сваки вид именовања носи специфичну функцију. Писац постиже свој уметнички домет коришћењем изабраног антропонима у одређеној функцији. И ословљавање, као основни вид успостављања комуникације и „као језичка појава прати друштвене промене“ (МАРКОВИЋ, 2009: 122). Питањем промене прасловенских антропонима и појаве словенских бавио се Радмило Маројевић: „Савремени словенски антропонимски системи битно се разликују и међусобно и у односу на прасловенски антропонимски систем“ (1983: 195). У српском језику основна именовања људи садрже само лично име и презиме.

1. Имена у делима Лазе К. Лазаревића

За потребе овога рада коришћена је грађа из свих приповедака Лазе Лазаревића и она обухвата сто антропонимијских јединица. Најбројнија су свакако имена (53), и то мушка имена (38), док су женска знатно мање присутна (15). У грађи се уочавају и хипокористици (15), такође више мушки (13) него женски (2). Надимака има веома мало (3), док су презимена заступљена у нешто већем броју (29). Треба истаћи да се поједине антропонимијске јединице јављају на више места, па се, на пример, исто име понавља у трима приповеткама⁴.

Приповетка Лазе Лазаревића са највећим бројем личних имена јесте *Школска икона*. У њој је забеле-

⁴ Поред сваке антропонимијске јединице наводићемо у загради скраћенице приповедака у којима се ексцерпирани антропоним јавља. Скраћенице су следеће: Ш – *Швабица*; ППСОНЈ – *Први пут с оцем на јутрење*; ШИ – *Школска икона*; УДЧХ – *У добри час хајдуци!*; НБ – *На бунару*; Вер – *Вертер*; СЋТНП – *Све ће то народ позлатити*; Вет – *Ветар*; ОЗС – *Он зна све!*

жено 16 мушких и 3 женска имена. Нимало случајно, ова приповетка обилује хришћанским именима (11), јер и сам наслов упућује на хришћанске елементе. Приповетка *На бунару* следећа је по бројности личних имена (12). Скоро сва имена из ове приповетке су словенска или садрже неки словенски формант. Представљајући једну патријархалну породицу, писац је водио рачуна да у причу унесе и традиционална словенска имена. Са већим бројем личних имена издвајају се и приповетке *Вертер* (9), *Први пут с оцем на јутрење* (8) и *Он зна све!* (7), док је мањи број имена присутан у следећим: *Ветар* (6), *Швабица* (5), *Све ће то народ позлатити* (5) и *У добри час хајдуци!* (5).⁵

Из поменуте грађе види се да имена чине 53% од укупног броја антропонимијских јединица које су узете за предмет овог истраживања, што представља више од половине целокупног корпуса. На основу тога запажамо да Лаза Лазаревић у својим приповеткама најчешће користи имена, често и без навођења презимена својих јунака, али јавља се и обрнуто. Њихову уметничку функцију показаћемо током семантичке, мотивационе и структурне анализе антропонима.

2. Семантичка анализа имена

Многобројна имена из посматране грађе имају различито порекло. Овом анализом утврђујемо заступљеност словенских имена у Лазаревићевим

⁵ На пример, супротност главних јунака приповетке *Све ће то народ позлатити* истакнута је не само њиховим поступцима и судбином, већ и именима (*Благоје* и *Танасије*). Благоје је особа добре нарави, стрепи за сином, а читалац се са њим саживљава, па стога и носи словенско име. Капетан Танасије је сушта супротност, равнодушан и хладан. У оваквим примерима види се приповедно мајсторство Лазе Лазаревића и таленат писца да лична имена јунака према пореклу или значењу усклади са темом о којој пише.

приповеткама, као и појаву несловенског утицаја на нашу антропонимију. Посебно ће бити сагледавана мушка, а посебно женска имена, те ће се словенским именима у анализи посветити већа пажња.

а. Мушка имена

i. Словенска мушка имена

<i>Благоје</i> (НБ, СЋТНП)	<i>Ненад</i> (ШИ, НБ)
<i>Вељко</i> (НБ, Вер)	<i>Новак</i> (ППСОНЈ)
<i>Војин</i> (ШИ)	<i>Радоје</i> (ШИ)
<i>Вучета</i> (ОЗС)	<i>Сретен</i> (ППСОНЈ, Вер)
<i>Живан</i> (УДЧХ)	<i>Станиша</i> (ОЗС)
<i>Златан</i> (НБ)	<i>Станоје</i> (ППСОНЈ, ШИ)
<i>Милош</i> (ШИ)	<i>Стојан</i> (ППСОНЈ, Вер, ОЗС)
<i>Младен</i> (Вер)	<i>Тијосав</i> (Ш)

ii. Хришћанска мушка имена

<i>Аксентије</i> (ШИ)	<i>Марко</i> (ШИ, УДЧХ, СЋТНП)
<i>Андрија</i> (УДЧХ), од <i>Андреј</i>	<i>Матија</i> (ШИ, НБ)
<i>Арсен</i> (НБ), од <i>Арсеније</i>	<i>Митар</i> (ППСОНЈ, ШИ), вар. им. <i>Дмитар</i>
<i>Ђорђе</i> (ППСОНЈ, Вер)	<i>Мојсило</i> (ШИ, Вер), варијанта имена <i>Мојсеј</i>
<i>Иван</i> (Вер)	<i>Никола</i> (Ш, Вер)
<i>Илија</i> (ППСОНЈ, ШИ, СЋТНП)	<i>Павле</i> (ОЗС)
<i>Јеротије</i> (ШИ), варијанта имена <i>Јеротеј</i>	<i>Стеван</i> (Вер)
<i>Јован</i> (ШИ)	<i>Танасије</i> (СЋТНП), варијанта им. <i>Атанасије</i>
<i>Лазар</i> (ШИ, Вер)	<i>Трифун</i> (Ш, УДЧХ), варијанта им. <i>Трифон</i>
<i>Лука</i> (ШИ)	

iii. Хибридна мушка имена

Јанко (ШИ, Вер, Вер), *Јан(а) + ко*
Маринко (СЋТНП, ОЗС), *Марин + ко*
Никодије (УДЧХ), *Никод(им) + ије*

b. Женска имена

i. *Словенска женска имена*

Велинка (НБ)

Милка (ОЗС)

Радојка (НБ)

Станка (Вет)

ii. *Хришћанска женска имена*

Ана (Ш)

Иконија (ШИ)

Клара (Ш)

Марија (ШИ, Вер, Вет)

Селена (НБ)

iii. *Хибридна женска имена*

Илинка (ОЗС), *Илија* + *инка*

Јованка (НБ), *Јован* + *ка*

Марица (ППСОНЈ), *Мар* + *ица*

Мирјана (НБ), *Мир* + *јана*

Петрија (НБ), *Петр* + *ија*

Стевана (ШИ), *Стеван* + *а*

На основу семантичке анализе имена закључујемо да је много мање присуство словенских имена у обрађеној грађи (38%). Од укупно 38 мушких имена само 16 има словенско порекло, што чини 42%. Остала мушка имена су хришћанска (имена хришћанских светитеља), најчешће из грчког језика, затим библијска, а јављају се и хибридна имена са суфиксима који су познати српској антропонимији. Што се женских имена тиче, словенска чине 27% од укупног броја анализираних имена, односно само 4 женска имена имају словенско порекло. Више женских имена има хришћанско порекло, а нека су изведена од имена хришћанских светитеља додавањем словенског суфикса.⁶

⁶ Хришћанске варијанте мушких имена, као и структуре хибридних имена, утврђене су на основу *Речника личних имена код Срба*

3. Мотивациона анализа имена

Многа словенска имена настала су из посебне жеље родитеља да њихово дете када порасте има одређене способности и особине. Баш та значења имена ликова у књижевним делима често помажу у њиховој карактеризацији, јер сâм писац према јунаку бира одређено име. Помоћу ове анализе открићемо мотиве за настапак словенских имена из Лазаревићевих приповедака (укупно 20 имена) посматрајући њихову основу.

с. Мушка имена

- а) блага нарав (прид. основа *благ-*): *Благоје*;
- б) да порасте велики (прид. основа *вел-*): *Велко*;
- в) особине војника (им. основа *вој-*): *Војин*;
- г) отпоран и јак као вук (им. основа *вук-*): *Вучета*;
- д) да остане у животу, да буде жив (прид. основа *жив-*): *Живан*;
- ђ) да буде богат, да има злата/новца (им. основа *злат-*): *Златан*;
- е) мио (прид. основа *мил-*): *Милош*;
- ж) вечито млад (прид. основа *млад-*): *Младен*;
- з) родитељи му се нису надали (гл. основа *-над-*): *Ненад*;
- и) да обнови род (прид. основа *нов-*): *Новак*;
- ј) да буде вредан, да воли да ради (гл. основа *рад-*): *Радоје*;
- к) срећан (прид. основа *срет-*): *Сретен*;
- л) да се стане са рађањем деце (гл. основа *стан-/стој-*): *Станиша*, *Станоје*; *Стојан*;
- љ) тих и миран (прид. основа *тих-*): *Тижосав*.

д. Женска имена

- а) да порасте велика (прид. основа *вел-*): *Велинка*;
- б) мила (прид. основа *мил-*): *Милка*;

- в) да буде вредна, да воли да ради (гл. основа *рад-*): *Радојка*;
 г) да се стане са рађањем деце (гл. основа *стан-*): *Станка*.

У обрађеној грађи запажа се понављање глаголске основе *стан-/стој-*, тј. честа је жеља родитеља да се стане са рађањем деце (3 мушка имена и 1 женско). И код мушких и код женских имена јављају се придевске основе *вел-*, *мил-* и глаголска *рад-*, односно жеља родитеља да деца порасту велика, буду мила и воле да раде (по 2 имена за сваку од наведених основа), што се може тумачити тиме да су та имена у датом периоду била популарна и честа у народу. Преостала словенска имена су разноврсна по мотивацији. Најмање је оних са именичком основом (3 мушка имена).

У вези са хибридниим именима, којих има укупно 9, односно 17% свих имена, треба истаћи да су састављена од хришћанске основе и словенског суфикса (*Илинка, Јанко, Јованка, Маринко, Марица, Никодије, Петрија, Стевана*). Суфикси који су заступљени у овим хибридниим именима веома су продуктивни у српском језику. Само једно хибридно име има словенску основу (*Мирјана*). Имену са основом *мир-* може се пронаћи мотивација у жељи родитеља да дете буде мирно и да живи у миру.

4. Структурална анализа имена

Свако име у српској антропонимији може се сагледа-ти и преко саме структуре имена, односно растављањем на делове од којих је сачињено. У претходном поглављу истакнуте су основе које се јављају у овим именима, међу којима је придевска најзаступљенија. Овде ће бити издвојени форманти који су додати на те основе. Обрађеним словенским именима посматраћемо структуру раз-

врставајући их према начину творбе.

е. Мушка имена

i. *Мушка имена настала суфиксацијом*

-ак:	Новак;
-ан:	Живан, Златан, Стојан;
-ен:	Младен, Сретен;
-ета:	Вучета;
-ин:	Војин;
-иша:	Станиша;
-ко:	Вељко;
-оје:	Благоје, Радоје, Станоје;
-ош:	Милош.

ii. *Мушка имена настала комбинованом творбом*

двотематско име:	Тијосав;
формант <i>не</i> :	Ненад.

f. Женска имена

i. *Женска имена настала суфиксацијом*

-ка:	Милка, Станка;
-инка:	Велинка;
-ојка:	Радојка.

У грађи нема неизведених (простих) имена. Најбројнија су имена добијена суфиксацијом (90%), док су само 2 мушка имена настала комбинованом творбом (једно име је састављено од двеју основа са спојним вокалом и нултим суфксом (- \emptyset), а друго има творбени формант *не*, редуковану инфинитивну основу и такође нулти суфикс). Из структуралне анализе имена види се да грађа обилује разноврсним суфиксима који су високо продуктивни ван домена личних имена. Код мушких имена најчесталији су суфикси *-ан*, *-ен* и *-оје*, а код женских суфикс *-ка*, који је и у саставу сложених суфикса за извођење женских имена из ове грађе.

Скоро сва хибридна имена из проучаване грађе настала су извођењем, тако што је на позната хришћан-

ска имена додат словенски суфикс. Међу њима су најчешћи суфикси *-(ин)ка* и *-ко* (*Илинка, Јованка; Јанко, Маринко*). Поред ових, јављају се и суфикси *-ица, -ије, -ија* и *-а*. Овим формантима изводе се многобројне именице српског језика. Само је име *Мирјана* састављено од две основе, једне словенске, а друге хришћанске.

5. Хипокористици

Од целокупне грађе, 15% заузимају хипокористици. Као што је то учињено са именима, и овде ће бити извршена подела на мушке и женске антропониме. Хипокористици најчешће представљају скраћено лично име. Овом анализом утврђујемо пуна имена на основу којих су настали забележени хипокористици.

g. Мушки хипокористици

Арса (НБ); од *Арсен, Арсеније*
Вучко (ОЗС); од *Вучета*
Ђока (Вет) и *Ђокица* (ППСОНЈ, ОЗС); од *Ђорђе*
Живко (УДЧХ); од *Живан*
Јова (Ш, ППСОНЈ), *Јоле* (СЂТНП) и *Јоца* (Ш, Вер, Вет); од *Јован*
Крста (ППСОНЈ, ШИ); од *Крстивоје, Крстимир, Крстислав* и сл.
Мића (ППСОНЈ, ШИ, СЂТНП); од *Милорад, Михаило*
Миша (Ш, ППСОНЈ, Вет); од *Милош*
Пера (ППСОНЈ, ШИ); од *Петар*
Срета (Вер, СЂТНП); од *Сретен*
Тома (ППСОНЈ); од *Томислав*
Трифко (Ш, ППСОНЈ); од *Триф*

Женски хипокористици

Мара (ШИ); од *Маргарета, Марија*
Стана (УДЧХ); од *Стамена, Станислава, Станка*

Из прегледа хипокористика види се да су сви добијени истим поступком – скраћивањем пуног имена. Такође се уочава да се више различитих хипокорис-

тика јавља за имена *Ђорђе* и *Јован*, јер су мушки хипокористици у већини.

Није редак случај да у извору одакле је прикупљена грађа буде забележен само хипокористик у функцији именовања неког јунака, док се пуно име изоставља. Такав случај налазимо у приповеци *Први пут с оцем на јутрење*, која обилује хипокористцима (има их 8 од укупно 17 антропонима). Дечак из чије се перспективе приповеда зове се Миша. Иако је изузетно важан лик у причи, именује се само хипокористиком. Његов млађи брат је Ђокица, а коришћењем овог антропонима дочарава се и узраст малог дечака. Често се овакво именовање користи за ликове деце, а када се јави код одраслих, обично је присутно и пуно лично име. Хипокористик *Ђока* јавља се у приповеци *Ветар* уз пуно име лика Ђорђа, а Арсена из приповетке *На бунару* зову и Арса. У приповеткама *Швабица* и *Школска икона* налази се по 4 хипокористика, док је у осталима њихов број мањи. Анализа хипокористика показује пажљив пишчев одабир ових антропонима.

6. Надимци

Од укупног броја забележених антропонијских јединица из приповедака Лазе Лазаревића најмање има надимака. Издвојена су само три, којима ћемо мотивационом анализом утврдити разлог давања баш тих надимака одређеним особама.

h. Мотивациона анализа надимака

- а) према карактеру: *Замлата* (ШИ);
- б) према физичком изгледу (очи): *Зеленбаћ* (ПП-СОНЈ);
- в) према говорној особини (причалица): *Прикладало* (ОЗС).

На основу ових података закључујемо да су надимци давани по некој особини или карактеру личности,

а понекад и по физичком изгледу. Међутим, нема понављања одређеног поступка, јер је број прегледаних надимака мали. У давању надимака појединим јунацима види се и Лазаревићева промишљеност уметничког стваралачког поступка, јер се при самом помену тог лика пред читаоцима ствара његова упечатљива слика. Већ сâм надимак упућује на својство по коме је одређена особа тако названа. Али, иако се очекује да *Зеленбаћ* одређује некога због зелене боје нечега (очију), у приповеци *Први пут с оцем на јутрење* Пера Зеленбаћ је коцкар, зеленаш и сматра се главним кривцем Митрове пропасти. Све ово потврђује изузетно важну улогу надимака у приповеткама Лазе Лазаревића.

7. Презимена

Поред имена, у обрађеној грађи важно место заузимају презимена. Има их 29, што чини скоро трећину целокупне грађе. Презимена такође захтевају прецизнију анализу, па је циљ овога поглавља посматрање њихових основа и структуре.

і. Семантичка анализа презимена

име у основи:	<i>Бојичић</i> ⁷ (ШИ),	<i>Васиљевић</i> (Вер),
	<i>Вукићевић</i> ⁸ (Вер),	<i>Вучетић</i> (ШИ),
	<i>Иванковић</i> (ШИ),	<i>Исаковић</i> (ШИ),
	<i>Недић</i> (Вер),	<i>Ненадовић</i> (Ш),
	<i>Николић</i> (ШИ),	<i>Остојић</i> (НБ),
	<i>Радојловић</i> (Вет),	<i>Смиљанић</i> (ШИ),
	<i>Стојевић</i> (УДЧХ),	<i>Теофиловић</i> (ШИ, ОЗС);

⁷ „Од личног имена *Бојич* са хронолошком потврдом из 1485. године“ (МИХАЈЛОВИЋ, 2002: 85).

⁸ „Лично име *Вукич* које је 1525. године потврђено у селу Латвица“ (МИХАЈЛОВИЋ, 2002: 200).

⁹ „У селу Вилову (Бачка) у XVI веку“ (МИХАЈЛОВИЋ, 2002: 149).

¹⁰ „Реч *катана* у значењу *војник* позајмљена је из мађарског језика“ (МИХАЈЛОВИЋ, 2002: 515).

хипокористик у основи:	<i>Андрић</i> (ШИ), <i>Јеличић</i> (СЂТНП), <i>Прокић</i> (ШИ), <i>Рајковић</i> (ШИ);	<i>Ђерић</i> (ШИ), <i>Маричић</i> (Ш, НБ), <i>Рајић</i> (Ш),
надимак у основи:	<i>Глувић</i> (ШИ);	
топоним у основи:	<i>Вилотић</i> ⁹ (ШИ),	<i>Сремчевић</i> (СЂТНП);
назив занимања у основи:	<i>Катанић</i> ¹⁰ (Вер),	<i>Ковачевић</i> (ШИ);
зооним у основи:	<i>Кошутић</i> (Вер),	<i>Срнинић</i> (ШИ);
назив титуле у основи:	<i>Поповић</i> (Вер).	

ј. Структурална анализа презимена

<i>-ић:</i>	<i>Андрић,</i> <i>Вилотић,</i> <i>Глувић,</i> <i>Јеличић,</i> <i>Кошутић,</i> <i>Недић,</i> <i>Остојић,</i> <i>Рајић,</i>	<i>Бојичић,</i> <i>Вучетић,</i> <i>Ђерић,</i> <i>Катанић,</i> <i>Маричић,</i> <i>Николић,</i> <i>Прокић,</i> <i>Смиљанић;</i>
<i>-евић:</i>	<i>Васиљевић,</i> <i>Стојевић,</i> <i>Ковачевић;</i>	<i>Вукићевић,</i> <i>Сремчевић,</i>
<i>-инић:</i>	<i>Срнинић;</i>	
<i>-овић:</i>	<i>Иванковић,</i> <i>Ненадовић,</i> <i>Теофиловић,</i> <i>Поповић.</i>	<i>Исаковић,</i> <i>Радојловић,</i> <i>Рајковић,</i>

На основу расподеле презимена по њиховим основама и суфиксима можемо закључити да су презимена која Лазаревић користи у приповеткама разноврсна, али ипак слична, јер се уочавају многа презимена са заједничким суфиксом или сличном основом. Скоро половина презимена има неко име у својој основи (48%), док 7 презимена као основу узима хипокористик. Када је у питању структурална анализа, сва презимена, која су узета за предмет овог рада, имају завршетак

-ић, међу којима су и она са сложеним суфиксима -евић, -овић или -инић. Међутим, најбројнија су она чији је суфикс -ић (16 презимена, тј. 55%).

Водећа приповетка по бројности презимена је *Школска икона* (15). *Вертер* има знатно мање (6), док преостале приповетке имају минималан број презимена. Интересантно је да у приповеци *Први пут с оцем на јутрење* није пронађено ниједно презиме. Пошто причу говори дечак Миша, а у центар ставља своју породицу, није неопходно увођење презимена. Употреба презимена само диференцира ликове у комплекснијим приповеткама и одређује породицу којој припадају.

Закључак

Оно што проистиче из ове анализе јесте да Лаза Лазаревић најчешће користи имена у својим приповеткама и то у више случајева имена несловенског порекла (62%), да су мотиви за давање имена разноврсни, као и суфикси којима су она изведена. Међутим, већини имена словенског порекла заједничко је да у свом саставу имају придевску основу. Такође је запажено да су коришћени хипокористици настали скраћивањем пуног имена, да је ретка појава надимака (3%), а да се презимена завршавају на -ић и у основи имају неки антропоним. Пошто у приповеткама преовлађују мушки ликови, број мушких имена, хипокористика и надимака много је већи у представљеној грађи него што је то број женских и чини чак 75%. *Школска икона* је приповетка из које је ексцерпирано највише разноврсних антропонима. Ово дело Лазе Лазаревића представља праву ризницу антропонимијских јединица. Томе доприноси бројност ликова који се у њој јављају.

Сваки народ одређеног краја у неком временском периоду даје људима имена, надимке и хипокористике који су тада актуелни и широко распрострањени, захваљујући одређеним јунацима или значајним личностима које су

обележиле то време. Поједина презимена су карактеристична за неке пределе где се јављају у великој мери. Често антропонимијске јединице, карактеристичне за одређени крај или период, снажно утичу на стварање писаца тога доба. Међутим, утицај може имати и супротан смер, те и популарност одређених књижевних дела може утицати на популарисање одређених антропонима. У складу са досадашњим истраживањима и ови резултати показују зависност српског ономастикона од простора и периода који се проучава. Очигледно је да је Лаза К. Лазаревић, као добар познавалац српског друштва и његових обичаја бирао имена и презимена, као и надимке и хипокористике, својствене средини у којој је живео и српској антропонимији 19. века.

Литература

- ГРКОВИЋ, Милица. „Неке нове појаве у српској антропонимији”. *Ономатолошки прилози*, V (1983): 211–215.
- ГРКОВИЋ, Милица. *Речник личних имена код Срба*. Београд: Вук Караџић, 1977.
- ДОЈЧИНОВИЋ, Биљана. *Књига имена*. Београд: Креативни центар, 1996.
- ЈАНИЋ, Александра. „Ословљавање у *Покондиреној тикви* Јована Стерије Поповића”. *Зборник радова Филозофског факултета Универзитета у Приштини* (2010): 121–137.
- ЛАЗАРЕВИЋ, Велибор. *Српски именованослов*. Београд: Book-Marso, 2001.
- МАРКОВИЋ, Јордана. „Ословљавање као последица друштвених кретања”. *Српски језик у употреби* књ. I (2009): 117–123.
- МАРКОВИЋ, Јордана. „Форме ословљавања у Његошевој преписци”. *Годишњак Учитељског факултета у Врању* књ. VI (2015): 229–242.

МАРОЈЕВИЋ, Радмило. „Словенски антропоними”. *Ономатолошки прилози*, V (1983): 183–195.

МИХАЈЛОВИЋ, Велимир. *Српски презименик*. Нови Сад: Аурора, 2002.

СТЕВАНОВИЋ, Петар. *Речник имена*. Београд: Завод за уџбенике, 2014.

ШЋЕПАНОВИЋ, Михаило и БАУК, Снежана. „Терминологија српске антропонимије”. *Терминолошка стандардизација лингвистичког описа савременог српског језика* (2003): 269–287.

Извор

ЛАЗАРЕВИЋ, Лаза. *Дела*. Нови Сад и Београд: Библиотека „Српска књижевност у сто књига”: Матица српска и Српска књижевна задруга, 1970.

Đorđe V. Šunjevarić

ANTHROPOLOGY IN LAZA K. LAZAREVIĆ'S SHORT STORIES

Anthroponomical units found in the short stories of Laza K. Lazarević have been analyzed in this paper. The corpora consist of one hundred anthroponyms divided into four groups: first names, hypocorisms, nicknames and surnames. The aim of this research is identifying their origins, meaning and structures. (First) Names are in majority, whereas nicknames are the least present. Names have been studied in terms of their origins whereby it has been shown that the names of Slavic origin are scarcely present in the studied corpora as well as that the non-Slavic influence on Serbian anthroponomy is strong. Names of Christian origin dominate in the corpora (names of Christian saints: *Ivan, Nikola; Marija*). Slavic and hybrid (they contain a certain Slavic formant)

names have been analyzed in terms of their meanings, as well as their structures and this shows both the diversity of motives for giving names to people and the presence of various formants they contain. Masculine and feminine names have been examined separately. The same procedure has been applied to the analysis of hypocorisms. All hypocorisms have been obtained by shortening full names (*Joca* < *Jovan*) while the Laza's characters have been characterized by nicknames (*Priklapalo* 'chatterbox'). The frequency of male characters in the stories led to the increased number of masculine names, hypocorisms and nicknames in comparison to feminine names. Nicknames have been analyzed in greater detail by observing their bases and structures. Nicknames most frequently have some anthroponym as the basis and they also contain the usual ending '-ić' (*Isaković*). Anthroponomical units, which are typical for a certain area or period, have a strong influence on the creation of writers of that time. The analysis of the entire corpus shows extensive anthroponomy of western Serbia at the end of the 19th century.

Keywords: anthroponomy, lexical semantics, structure, Laza K. Lazarević

Невена Живановић, Филозофски факултет